

A nyár a nagy olvasások időszaka, meg a nagy utazásoké, no és francia földön a **Tour de France**-é. Bármily meglepő: még mindig. Úgy tűnik: örökkön-örökké, doppingbotrányok ide vagy oda.

A Tour Franciaország egyik jelentős *monument*-ja, azaz műemléknek számít, a francia nemzeti identitástudat fontos eleme. **Philippe Delerm** írta a szövegét annak a könyvnek, amely 150 eddig kiadatlan fotót tartalmaz a Petite Reine történetéből: *Au bonheur du Tour / A Tour boldogságára* (Prolongations, 2008). A szerző meggyőződése szerint a Tour jóval több, mint egy verseny: össznépi emlékezet. Azaz, ha épp azt nézzük, amint a mezőny egy hágón halad felfelé, mindaz eszünkbe idéződik, ami ezen a hágón az összes előző Tour alkalmával történt. A legenda tetten érhető mindenütt: „A Tour – az író szerint – nem más, mint egy egész csomag prousti madelaine-teasütemény.” Természetesen a legelfogultabb Tour-hívő sem tagadhatja, hogy jócskán megkopott a majdnem évszázados múlttal rendelkező körverseny dicsősége. A szerző is fogadkozik évről évre, hogy idén már nem dől be a Tour-nak, aztán másnap mégiscsak a TV előtt találja magát, és önfeledten bámulja a hihetetlen szép tájakat, várakat és templomokat, és egyáltalán, ha semmi különös nem történik, akkor is: a *peloton* (mezőny) egyszerűen szép. A kötet alaphangja a nosztalgia, miképpen egy másik bicajos tematikájú könyvnek is: **Philippe Bordas** *Forcenés / Megszállottak* (Fayard, 2008) című munkájának. A szerző szándéka képet adni egy világról, mielőtt az végleg eltűnne. Hiszen az, amit ma neveznek kerékpársportnak: csupán csinálmány. Kritikusai szerint könyve a biciklizés szerelmes testamentuma, a sport-irodalom kevés számú remekeinek egyike. Nagy írókat megidézve, montázszerűen igyekszik összeilleszteni a letűnőben lévő biciklis világ tükörcserepeit, például Alfred Jarryt citálva: „A kerékpározás nem sport. Műfaj.” Szintén ő mondja a pedálozás kapcsán: „A sebesség esztétikai izgalma a napon és a fényben.”

Nyár, utazás és irodalom: mindennek szintézisét nyújtja az *Horizons lointains – Mes voyages avec les écrivains / Távoli horizontok – Utazásaim az írókkal* (Du Toucan, 2008) című könyv, melynek szerzője az egyik francia közszolgálati televízió legnépszerűbb hírolvasó riportere, **Patrick Poivre d'Arvor**. Kedves írói előtt tiszteleg ezzel a kötetével: Chateaubriand, Stendhal, Flaubert, Baudelaire, London, Duras, Hemingway utazásait vizsgálja abból a szempontból, hogy azok milyen hatással voltak irodalmi alkotásaikra, ez utóbbiak pedig ő magára kamaszkorától kezdve: „Írni, utazni, nem ugyanazt jelenti-e?”

Még mindig utazás és elmélkedés: a franciák kedves ténykedései. Íróik, gondolkodóik között mindig is sokan esküdtek a gyaloglásra, nagy bolyongásokra mint ihlető forrásra. Külön kategóriájuk is van arra, aki utazásaiból csinál irodalmat: *écrivain voyageur* (utazó író), ezen alkotóknak pedig külön fesztivált is rendeznek Bretagne-ban. **Sylvain Tesson** harmincas éveinek közepén járó utazó, aki élményeit egyre gyakrabban könyvekben örökíti meg. Igazi nomád kalandor: földkörüli biciklitúrával kezdte, aztán Közép-Ázsia sztyeppéit lovagolta keresztül, majd Szibériától elgyalogolt Indiáig, és így tovább. *Aphorismes sous la lune et autres pensées sauvages / Aforizmák holdfényben és egyéb vad gondolatok* (Equateurs, 2008) című kötete a francia irodalom népszerű műfaját eleveníti fel: az egész világot próbálja egy kis jegyzetfüzetbe sűríteni. Egyik kritikusa szerint Tesson ecset nélküli festő, fotógép nélküli fotós, szavakkal képes elkapni a pillanatot.

Nagyon sok francia belföldön vakációzik, s milyen igazuk van: egy provence-i számára teljesen más táj, konyha és kultúra felfedezését ígéri mondjuk egy Bretagne-ban tett utazás. És ott van minden francia közös kultúrkincse: a rengeteg *château*. Ezek megismerésére egy élet is kevés. Egy-egy kastélylátogatás például Chambord-ban vagy Fontainebleau-ban – és máris megelevenedik előttünk a reneszánsz korabeli francia udvar I. Ferencsel és Leonardo da Vincivel. Vagy Vaux-le-Vicomte és Versailles egymás után történő bebarangolása után sok mindent megértünk-megérzünk a Napkirály korának pompázatos, ámde intrikus miliójából. A Roi Soleil korszaka legtöbbször biztosíték arra, hogy az olvasók körében sikeres legyen egy könyv: a TV-sorozatokhoz szokott olvasóközönség imádja a

kosztümös szereplőket, a gazdagságot, a káprázatos estélyeket, a cselszövés mindenféle megnyilvánulásait, szerelmes bonyodalmakat, elárultatásokat. Ehhez vegyünk még egy viszonylag egyszerű írásmódot, s egy nem túl bonyolult narrációs eljárást. Ezt a receptet követi **Jean Teulé** idei nyáron megjelent *Le Montespan / A Montespan* (Julliard) című bestsellere (az eladási lista első tíz kötete között), amely a király és Madame de Montespan viszonyáról, illetve – amint a cím is mutatja – leginkább a felszarvazott férj bosszújáról szól.

Ha jó szerencsénk úgy hozza, fentebb javasolt nyári olvasmányainkat egy autentikus *crème Chantilly*-val megbolondított *café* mellett fogyaszthatjuk egy csinos kis kastélyparkban. Ha nem, akkor sincs nagy baj: olvasgassunk a Eurosport előtt, egy Tour de France-étape-ot követve – *château*-ban garantáltan nem lesz hiány!

Forrás: le Nouvel Observateur numéro 2277
Les Inrckuptibles numéro 657
Tour de France magazin 2008

Klopfer Ágnes